

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سکوت در قراردادها

تألیف: امید یزدی
وکیل پایه یک دادگستری

www.ketab.ir

سرشناسنامه:
عنوان قرارداد: ...
عنوان و نام پدیدآور: ...
مشخصات نشر: ...
مشخصات ظاهری: ...
شابک: ...
وضعیت فهرست‌نویسی: ...
یادداشت: ...
موضوع: ...
شناسه افزوده شده: ...
رده بندی کنگره: ...
رده بندی دیویی: ...
شماره کتابشناسی ملی: ...

یزدی، امید، ۱۳۵۵ -
ایران. قوانین و احکام
سکوت در قراردادها / تألیف: امید یزدی.
تهران: کتاب آوا، ۱۳۹۰.
۱۷۰ صفحه
۵-۹۰-۵۵۲۶-۶۰۰-۹۷۸
فیفا
کتابنامه: ص [۱۶۱] - ۱۶۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.
سکوت (حقوق) - ایران
سکوت (حقوق)
۱۳۹۰ اس ۸/۵۵۸ KMH
۳۴۶/۵۵۰۲
۲۵۸۶۷۴۴

سکوت در قراردادها

انتشارات کتاب آوا

مؤلف امید یزدی
ناشر کتاب آوا
طراحی جلد و صفحه‌آرایی آوا
نوبت چاپ سوم ۱۳۹۶
شمارگان ۱۰۰۰ نسخه
قیمت ۱۴۰۰۰۰ ریال
شابک ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۲۶-۹۰-۲

دفتر مرکزی: انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، بن‌بست حقیقت، پلاک ۴، طبقه ۲، واحد ۴
شماره‌های تماس: ۶۶۹۷۴۶۴۵ | ۶۶۹۷۴۱۳۰ | ۶۶۴۶۷۱۵۰ | دورنگار ۶۶۴۶۱۱۵۸
www.avabook.com | avabook_kazemi@yahoo.com

نشانی فروشگاه: اسلام‌شهر، خیابان صیاد شیرازی، روبروی دانشگاه آزاد اسلامی، جنب دادگستری
تلفن: ۰۶۳۵۴۶۵۱

کلیه حقوق این اثر برای انتشارات کتاب آوا محفوظ است.

هرگونه کپی‌برداری و تهیه جزوه از متن کتاب، استفاده از طرح روی جلد و عنوان کتاب جرم است و طبق قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست

۷	 مقدمه
۹	 فصل اول: کلیات، تعاریف، مفاهیم
۹	 مبحث اول: تعاریف
۹	 گفتار اول: تعریف عمومی سکوت
۱۰	 گفتار دوم: سکوت به اصطلاح حقوقی
۱۱	 گفتار سوم: سکوت در حقوق اسلام
۱۱	 گفتار چهارم: سکوت در عرف مردم
۱۳	 مبحث دوم: وضعیت حقوقی سکوت
۱۳	 گفتار اول: ماهیت سکوت
۱۴	 گفتار دوم: جایگاه بحث از سکوت
۱۶	 گفتار سوم: قلمرو سکوت
۱۸	 گفتار چهارم: موارد شایع عرفی سکوت
۱۸	 بند یک: نکاح
۲۰	 بند دو: معامله فضولی
۲۴	 مبحث سوم: انواع سکوت
۲۴	 گفتار اول: سکوت محض و غیر محض
۲۵	 گفتار دوم: سکوت قانون و شخص
۲۸	 گفتار سوم: سکوت کلی و جزئی
۳۰	 گفتار چهارم: سکوت عمدی و غیر عمدی
۳۳	 مبحث چهارم: رابطه سکوت با نهادهای مشابه
۳۳	 گفتار اول: اذن و سکوت
۳۵	 گفتار دوم: اجازه و سکوت
۳۸	 گفتار سوم: رضا و سکوت
۴۱	 گفتار چهارم: اقرار و سکوت
۴۴	 مبحث پنجم: اصول و قواعد حاکم بر سکوت و استثناءهای آن

۴۴	گفتار اول: اصل کلی عدم دلالت سکوت بر ایجاب
۴۶	گفتار دوم: اصل کلی مندرج در ماده ۲۴۹ ق.م
۴۸	گفتار سوم: استثناء بر اصل کلی مندرج در ماده ۲۴۹ ق.م
۵۰	گفتار چهارم: قاعده کلی "لا ینسب لساکت قول"
۵۱	گفتار پنجم: قاعده‌های استثنایی (السکوت فی معرض الحاجه بیان و تأخیر بیان از وقت حاجت قبیح است)
۵۳	فصل دوم: نقش و دلالت سکوت
۵۳	مبحث اول: نقش سکوت در تحقق عقد
۵۳	گفتار اول: وجود اراده
۵۵	گفتار دوم: اعلام اراده
۵۶	گفتار سوم: اعلام اعلام اراده
۵۷	گفتار چهارم: وسایل اعلام اراده
۵۷	بند یک: لفظ
۵۹	بند دو: اشاره
۶۰	بند سه: عمل
۶۱	بند چهار: سکوت
۶۳	گفتار پنجم: تحقق اعلام اراده
۶۵	مبحث دوم: موارد دلالت سکوت
۶۵	گفتار اول: سکوت در برابر اقدام فضولی
۶۸	گفتار دوم: توافق بر اعلام اراده یا سکوت
۷۰	گفتار سوم: ایجاب به نفع ساکت باشد
۷۱	گفتار چهارم: سکوت در برابر قوانین تکمیلی و عرفی
۷۳	مبحث سوم: شرایط دلالت سکوت
۷۳	گفتار اول: قبول از شخصی که دارای اهلیت قانونی است صادر گردد
۷۴	بند یک: بلوغ
۷۶	بند دو: عقل
۷۷	بند سه: رشد
۷۸	گفتار دوم: قبول باید بدون قید و شرط باشد
۷۹	گفتار سوم: قبول باید از ایجاب مطابقت همه جانبه نماید
۸۱	گفتار چهارم: باید بین ایجاب و قبول توالی عرفی وجود داشته باشد
۸۲	گفتار پنجم: قبول باید در برابر ایجاب معتبر باشد
۸۴	گفتار ششم: قبول نباید مسبوق به رد باشد
۸۵	گفتار هفتم: قبول باید اعلام شود

۸۷	مبحث چهارم: موانع دلالت سکوت
۸۷	گفتار اول: اشتباه
۹۰	گفتار دوم: اکراه
۹۵	گفتار سوم: اضطرار
۹۷	گفتار چهارم: تدلیس
۱۰۱	گفتار پنجم: غبن
۱۰۴	مبحث پنجم: زمان و مکان وقوع عقد
۱۰۴	گفتار اول: مال به اعلان
۱۰۵	گفتار دوم: نظر ارسال
۱۰۶	گفتار سوم: طریقه وصول
۱۰۷	گفتار چهارم: طریقه اطلاع قبول
۱۰۸	گفتار پنجم: نظریه مانع طبقه سکوت
۱۰۹	گفتار ششم: نظریه منتخب سکوت
۱۱۱	فصل سوم: آثار سکوت
۱۱۱	مبحث اول: آثار سکوت نسبت به متعاملین
۱۱۱	گفتار اول: مفهوم اثر
۱۱۳	گفتار دوم: اصل لزوم یا اصله اللزوم
۱۱۶	گفتار سوم: اصل صحت
۱۱۷	گفتار چهارم: اصل نسبی بودن قرارداد
۱۱۸	گفتار پنجم: اصل قابل استناد بودن قرارداد
۱۲۰	مبحث دوم: آثار سکوت نسبت به قائم مقام متعاملین
۱۲۰	گفتار اول: قائم مقام قانونی
۱۲۱	گفتار دوم: قائم مقام عام
۱۲۱	بند یک: وارث
۱۲۳	بند دو: موصی له
۱۲۴	بند سه: طلبکاران عادی
۱۲۵	گفتار سوم: قائم مقام خاص
۱۲۸	مبحث سوم: آثار سکوت نسبت به اشخاص ثالث و استثناءهای آن
۱۲۸	گفتار اول: مفهوم شخص ثالث
۱۳۰	گفتار دوم: تعهد به نفع شخص ثالث
۱۳۰	بند یک: تعریف تعهد به نفع شخص ثالث
۱۳۱	بند دو: انواع تعهد به نفع شخص ثالث

۱۳۳	بند سه: شرایط صحت
۱۳۴	بند چهار: آثار تعهد به نفع شخص ثالث
۱۳۷	بند پنج: ماهیت حقوقی تعهد به نفع شخص ثالث
۱۳۸	گفتار سوم: قراردادهای جمعی
۱۳۸	بند یک: قرارداد ارفاقی
۱۳۹	بند دو: قرارداد دسته جمعی کار
۱۳۹	بند سه: قراردادهای جمعی مالکان آپارتمان‌های ساختمان
۱۳۹	گفتار چهار: معامله فضولی
۱۴۱	مبحث چهارم: بار سکوت نسبت به قرارداد
۱۴۱	گفتار اول: تعیین مفاد قرارداد
۱۴۲	گفتار دوم: دلایل سکوت به نفع از مفاد قرارداد
۱۴۵	گفتار سوم: موارد سکوت قراردادهای
۱۵۰	بند هفت: سکوت نسبت به تعیین حدود تعهدات طرف قرارداد
۱۵۰	گفتار چهارم: لزوم رفع سکوت از قرارداد
۱۵۲	گفتار پنجم: چگونگی رفع سکوت قرارداد
۱۵۵	نتیجه‌گیری
۱۵۹	منابع و مأخذ

علی الاصول سکوت تأثیری بر روابط حقوقی اشخاص و تنظیم و انعقاد قراردادها ندارد زیرا سکوت چیزی جز نوعی اکتیو سکون و عدم تحرک نیست به همین علت نمی‌تواند مبین و میرز اراده شخص ساکت باشد. عبارت دیگر سکوت وضعیتی شخصی است که اراده خویش را نفیاً و اثباتاً ابراز نمی‌کند و وجود احتمالات مختلفه که در خصوص دلیل سکوت و موضع آن وجود دارد مانع از آن می‌شود که بتوان اراده ضمنی او را مبنای پذیرش عقد دانست. به همین دلیل قانون‌گذار در ماده ۲۴۹ قانون مدنی و بر خلاف «رب الدلیل» معروف «سکوت علامت رضاست»، اصل کلی را بنا نهاده و به موجب آن مانع تأثیر سکوت در روابط حقوقی متعاملین و قراردادها شده است.

ولی بر خلاف آنچه ابتدائاً بنظر می‌رسد با توجه به وجود کثرت مثال‌هایی که در خصوص نقش سکوت و تأثیر آن در زندگی روزمره افراد وجود دارد، سکوت در مواردی و به صورت استثنایی دلالت بر اراده ضمنی شخص ساکت دارد. این موارد استثنایی را اکثر فقها و حقوق‌دانان در مباحث اعلام اراده پذیرفته ولی موارد آن را محدود به موارد معین و منوط به تحقق شرایطی دانسته‌اند. از همین رو با توجه به خلاء تحقیقات و عدم وجود منابع نگارنده را بر این داشت که در حد توان و با بهره‌گیری و استفاده کامل از تحقیقات اساتید گرانقدر از جمله دکتر ناصر کاتوزیان در قواعد عمومی قراردادها جلد اول مبحث «اعلام اراده» و دکتر سید مرتضی قاسم پور در اصول قراردادها و تعهدات نظری و کاربردی مبحث «نقش سکوت در بیان اراده» و جناب دکتر محمد رضا قنبری در مجموعه مقالات حقوقی مبحث «شکل بیان اراده» ضمن طرح مباحثی به شکل ساده و به ترتیب اولویت به موارد دلالت استثنایی سکوت و نقش آن و نیز تأثیر سکوت در روابط متعاملین و قائم مقام آنها پرداخته شود. اگرچه در این تحقیق از خطا و غفلت و اشتباه مصون نمانده ولی سعی و اهتمام بر آن شده در کمال رعایت امانت داری نقش ناچیزی به جامعه حقوقی و علاقمندان آن ایفاء نموده و شاید از این طریق توانسته باشم از کلیه کسانی که اینجانب را در مسیر علم و کسب آن یاری نموده تشکر و قدردانی نمایم.

لذا در این مجال فرصت را غنیمت شمرده و از اساتید و دوستانی که صمیمانه اینجانب را در تهیه و تنظیم این کتب و بخصوص رعایت شرایط شکلی و بیان مسئله ماهوی و گردآوری منابع و مآخذ

مساعدت نموده کمال قدردانی را نموده. از جمله جناب دکتر ستار عزیزی و جناب دکتر علیرضا تقی پور و جناب دکتر محمد حسن اسدی اعضای هیأت علمی دانشگاه بوعلی سینای همدان و جناب آقای مهدی شهباز محمدی وکیل پایه یک دادگستری استان همدان.

در پایان لازم به ذکر است این تحقیق شامل سه فصل است. فصل اول در پنج مبحث نگاشته شده است به تعریف سکوت و وضعیت حقوقی آن و همچنین انواع سکوت و رابطه سکوت با نهادهای مشابه و مرتبط و اصول و استثنائات وارد بر آن پرداخته شده است. و در فصل دوم ضمن پنج مبحث به نقش سکوت در تحقق عقد و همچنین به موارد دلالت سکوت بر قبول عقد و شرایط و موانع آن و نیز به زمان و مکان وقوع عقد و نظریه‌های منطبق و منتخب با سکوت پرداخته شده است. و در فصل سوم ضمن چهار مبحث به اثر سکوت نسبت به متعاملین و قائم مقام قانونی آنها و همچنین اثر سکوت نسبت به اشخاص ثالث و نیز اثر سکوت نسبت به قراردادهای و در نهایت به نتیجه‌گیری پرداخته شده است.

امید یزدی

همدان - پاییز ۱۳۹۰